

RÕUGE VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Rõuge

30. juuni 2026 nr 1-3/29

**Arvamus Sänna liivakarjääri maavara
kaevandamise keskkonnamõju
eelhinnangu eelnõu ja keskkonnaloa
muudetud taotluse kohta**

EMG Karjäärid OÜ (registrikood 14273374, aadress Harju maakond, Kuusalu vald, Kiiu alevik, Vana-Narva mnt 11b, 74604) esitas 16.11.2020 Keskkonnaametile Sänna liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa (edaspidi kaevandamisluba) taotluse (registreeritud keskkonnalubade infosüsteemis KOTKAS 16.11.2020 nr DM-112268-1).

Rõuge Vallavolikogu otsustas 23.03.2021 otsusega nr 1-3/20 ja 15.03.2022 otsusega nr 1-3/22 mitte nõustuda Rõuge vallas kinnistutel Rõuge metskond 19 ja Sänna karjäär kaevandusloa andmisega EMG Karjäärid OÜ-le.

Selle otsuse peale esitas EMG Karjäärid OÜ 14.04.2022 kaebuse Tartu Halduskohtule volikogu otsuse õigusvastasuse tuvastamise ja uue otsuse tegemise nõudes. Tartu Halduskohtu 29.12.2022 otsusega haldusasjas 3-22-843 jäeti kaebus rahuldamata. Kohtu hinnangul taandus vaidlus sellele, kas kohalik omavalitsus on nõusoleku andmisest keeldumisel teostanud kaalutusõigust õiguspäraselt. Kohus leidis, et Rõuge Vallavolikogu otsus, millega ei nõustutud kaevandamisloa andmisega, on põhjendatud ja kaalutusvigadeta. Valla seisukoht oli vallale otsuse tegemise ajal kättesaadava teabe põhjal piisavalt põhjendatud ja kaalutud. Ringkonnakohus nõustus oma 22.03.2024 otsuses halduskohtu seisukohtade ja otsusega.

EMG Karjäärid OÜ esitas Keskkonnaametile muudetud keskkonnaloa taotluse (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 23.07.2025 nr DM112268-31). Keskkonnaamet pöördus 06.08.2025 kirjaga nr DM-112268-35 Rõuge Vallavalitsuse poole kohaliku omavalitsuse arvamuse saamiseks muudetud keskkonnaloa taotluse ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu kohta Sänna liivakarjääri mäeeraldisel kaevandamiseks. Keskkonnamõju eelhinnang on osa viidatud otsusest.

Taotluse menetlemise ajal muutis taotleja oma ärinime, alates 26.08.2025 on selleks OÜ INF Maavarad.

Sänna liivakarjäär asub Võru maakonnas Rõuge vallas Sänna külas Sänna karjääri (katastritunnus 69701:003:0150) ja Rõuge metskond 19 (katastritunnus 69701:003:0620) kinnistutel. Taotletav mäeeraldis kattub Sänna liivamaardla tehnoloogilise liiva aktiivse tarbevaru plokkidega 1 ja 2 ning täiteliiva aktiivse tarbevaru plokkidega 3 ja 4. Muudetud taotluse kohaselt on taotletava mäeeraldise pindala 9,63 ha ehk pindala on võrreldes esialgse taotlusega vähenenud 7,19 ha. Mäeeraldise teenindusmaa pindala on muudetud taotluses 12,23 ha ehk pindala on vähenenud 8,52 ha võrra. Kaevandatavaks maavaraks on tehnoloogiline liiv ja

täiteliiv. Keskmine aastane kaevandamismaht on 60 tuh m³. Veealuse maavara varu on 561 tuh m³. Kaevandamise tegevus on planeeritud 14 aastaks ja lisaks 1 aasta korrastamiseks. Korrastamise suunaks on tehisveekogu ja metsamaa.

Taotluses on kirjas, et kasuliku kihi paksus mäeeraldisel on muutlik, varieerudes 1,8–19,9 m, keskmine kasuliku kihi paksus mäeeraldisel piires vastavalt arvutiprogrammile on 7,7 m. Ülalpool põhjaveetasel oleva kasuliku kihi keskmine paksus on 3,9 m. Allpool veetasel levib kasulik kiht pindalal 9,37 ha ning keskmiseks paksuseks on 6,0 m. Kaevetöid tehakse kolmes etapis. Esmalt väljatakse veepealne maavara. Pärast täiendava geoloogilise uuringu ja veepealse varu väljamist väljatakse ekskavaatoriga veealune maavaravaru ekskavaatori kaevesügavuse piires. Veealust materjali kaevandatakse veetasel alandamata. Materjali väljavedu karjäärist toimub autotranspordiga.

Taotletavast Sänna liivakarjäärist umbes 30 m kaugusel läänes on kõrvalmaantee Sänna-Luhametsa-Tsooru tee (tunnus 25110). Teekaitsevööndi laius on 30 m äärmise sõiduraja teljest, mäeeraldis ja selle teenindusmaa ei kattu tee kaitsevööndiga. Mäeeraldis kattub riigikaitse ehitise Sänna linnak piiranguvööndiga. Kaitseministeerium on andnud 14.04.2020 kirjaga nr 12-1/20/1007 kooskõlastuse karjääri avamiseks ning täpsustas 28.10.2020 e-kirja teel, et täiendavad tingimused mäeeraldisel ala kohta puuduvad ning karjääri püsivad teenindushooned tuleks kavandada Sänna linnaku laohoonest võimalikult kaugele edela suunas.

Lähim elamu asub karjäärist ligikaudu 500 m kaugusel lõunas Tamme katastriüksusel (katastritunnus 69701:003:1071). Kaugemal kui 500 m asuvad järgmised majapidamised: Rita (69701:003:1210), Niidu (69701:003:1671), Rehe (69701:003:0117) ja Sänna mõis (69701:003:0213). Täiendatud eelnõu kohaselt on nende majapidamiste kaevud lisatud kaevude seiresse.

Sänna liivakarjäärist ligikaudu 200 m kaugusel ida- ja põhjasuunas asub poolkaare kujuliselt Pärlijõgi (keskkonnaregistri kood VEE1155700), mille kalda piiranguvööndi laius on 100 m.

Rõuge Vallavalituse ettepanekul toimus 21.01.2026 Sänna liivakarjääri keskkonnamõju hindamise eelhinnangu (edaspidi KMH eelhinnang, ka eelhinnang) avalik koosolek, kus osalesid Rõuge Vallavalitsuse esindajad, kohalikud inimesed, kaevandaja esindajad ja Keskkonnaameti esindajad. Lepiti kokku, et Keskkonnaamet täiendab eelhinnangut avalikul arutelul esitatud ettepanekute alusel, eemaldab eelhinnangust väite mõju puudumise kohta Natura alale ning kaalub ettepanekut viia läbi täiendav mõju hindamine Pärlijõe hoiualale. Lisaks korraldab taotleja enne kaevandustegevusega alustamist kiirgusmõõdistuse, mille tulemused edastab vallale. Keskkonnaamet edastas avaliku koosoleku protokoll 28.01.2026 kirjaga nr DM-112268-42.

Keskkonnaamet saatis KMH eelhinnangu täiendatud versiooni Rõuge Vallavalitsusele 05.03.2026. Eelhinnangusse on lisatud avalikul koosolekul väljapakutud keskkonnameetmed kavandatava tegevuse mõju leevendamiseks ja hinnatud mõju vastavalt kavandatud tegevuse iseloomule ja mahule. Täiendavalt on hinnatud tegevuse seoseid planeerimisdokumentide ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega. Lisaks on kaasnevate teguritena välja toodud võimalik mõju veele, pinnasele, õhule, müra, vibratsioon, valgus, kiirgus ja lõhn, jäätmete teke ja käitlemine. Kirjeldatud on ka võimalikku mõju Natura 2000 võrgustiku alale. Eelhindamise tulemusena jõudis Keskkonnaamet järeldusele, et kavandataval tegevusel puudub piirkonnale oluline keskkonnamõju.

Rõuge Vallavalitsuse dokumendiregistris on 12.03.2026 registreeritud numbri 6-3/393 all Rahvaalgatuse.ee edastatud rahvaalgatus „Olen vastu Sännas karjääri avamisele“ (edaspidi rahvaalgatus). Rahvaalgatus kogus 125 allkirja. Rahvaalgatuse allkirjade kontrollimisel 17.03.2026 tuvastati, et rahvaalgatuse on esitanud vähemalt 1% Rõuge valla hääleõiguslikest elanikest. Rahvaalgatuse kohaselt on selle allkirjastajad vastu kaevandamisloa andmisele Sänna

karjääris. Ollakse seisukohal, et Sänna on juba praegu tugevasti Nursipalu harjutusväljast mõjutatud ja lisanduv häiring ületab kohalike taluvusläve. Allkirjastajad on seisukohal, et kaevandaja ärihuvi ei saa seada kõrgemaks kohalike inimeste tervisest ja loodushoiust. Rahvaalgatust arutati majandus- ja arengukomisjoni ning keskkonna- ja turvalisuse komisjoni ühisistungil 15.04.2026. Koosolekust võttis osa ka kaevandusloa taotleja INF Maavarad OÜ esindaja. Rahvaalgatuse avalik arutelu toimus 15.05.2026, kus osalesid Rõuge vallavalitsuse ja volikogu esindajad ja kohalikud elanikud. Elanike peamised vastuväited kaevandustegevusele puudutasid sellega kaasnevat võimalikku müra, vibratsiooni, tolmu ning mõju põhjaveele ja elukeskkonnale.

Kohalik omavalitsus peab keskkonnaloale arvamuse andmisel lähtuma omavalitsuse ja kogukonna huvidest. Kaevandamisega kaasneda võiv negatiivne keskkonnamõju peab olema piirkonna elanike elukeskkonnale ja -kvaliteedile ning looduskeskkonnale võimalikult väike. Riigikohtu otsuses 3-20-1247 (p 10) on kohus märkinud: otsustades selle üle, kas anda kaevandamisloa taotlusele nõusolek, tuleb kohalikul omavalitsusel lähtuda omavalitsusüksuse ja kohaliku kogukonna huvidest, kaaludes muu hulgas keskkonnanahoiualaseid ja sotsiaalseid argumente. Seejuures ei ole omavalitsus jäigalt seotud maapõueseaduse §-s 55 sätestatud kaevandamisloa andmisest keeldumise alustega, kuna see paragrahv puudutab loa andja võimalust loa andmisest keelduda, mitte omavalitsuse kooskõlastust (RKHKo 3-17-796/39, p 10). Riigikohtu otsuses 3-3-1-37-15 (p 17) on kohus leidnud, et asjakohaseks ja kaalukaks argumendiks on see, et kaevandamine halvendaks ümbruskonna elanike elutingimusi. Riigikohus on asunud seisukohale, et kuna kohalikul omavalitsusel puuduvad vajalikud keskkonnavalased teadmised, peab ta otsuse tegemisel saama tugineda spetsialistide koostatud asjakohastele hinnangutele. Selliseks on ka Keskkonnaameti koostatud keskkonnamõju eelhindang. Eelhindang peab andma kohalikule omavalitsusele selguse, kas kavandatava tegevusega võib kaasneda oluline mõju keskkonnale või on mõju väheoluline.

Keskkonnaloa seletuskirjas ega keskkonnamõju eelhindangus ei ole käsitletud kaevise väljaveoga kaasnevat müra. See on oluline faktor, et hinnata kaevandamisega kaasnevat mõju ümbritsevale elukeskkonnale. Keskkonnaamet käsitleb kavandatava tegevuse mõjualana mäeeraldise teenindusmaad ja ligikaudu 300 m ümber selle, kuna nii kaugele võib Keskkonnaameti hinnangul ulatuda kaevandamisest lähtuv müra- või tolmuhäiring. Müra mõju hindamisel on võetud aluseks üksnes kaevandusalal tegutsevate masinate müra. Selline kitsalt kaevandamisest lähtuv mõjuala piiritlemine ei ole põhjendatud. Kaevandamisega vahetult on seotud ka väljatud materjali ehk kaevise äravedu, sest väljaveoks kasutatakse teid (25110 Sänna-Luhametsa-Tsooru tee ja 25248 Antsla-Sänna tee), mis mööduvad elumajadest ja mida piirkonna elanikud kasutavad igapäevaselt. Sealjuures jääb Sänna-Luhametsa-Tsooru tee 300 m raadiusse.

Arvestades aastast planeeritavat väljaveo mahtu (keskkonnaloa taotluse kohaselt 60 tuhat tonni) ja Eestis kehtivaid täismassi piiranguid ning asjaolu, et osaliselt toimuks väljavedu kruuskattega teed (25110 Sänna-Luhametsa-Tsooru tee) mööda, millele Rõuge vallas reeglina seatakse kevadel ja sügisel massipiirangud, suureneb periooditi kaevise väljaveoga kaasnev müra ja vibratsioon võrrelduna tavapärase teekasutusega märkimisväärselt. Eeltoodule tuginedes tuleb kas Sänna liivakarjääri kaevandamise keskkonnaloa taotluse seletuskirja ja/või keskkonnamõju eelhindangut täiendada ja välja tuua kaevise väljaveoga kaasneda võivad keskkonnahäiringud koos arvuliste näitajatega, sh eeldatav vedude arv. Praegu puudub kohalikul omavalitsusel sellekohane teadmine, mistõttu ei saa väita, et mõju ei ole.

Kumuleeruva mõju hindamisel on arvestatud Nursipalu harjutusväljalt lähtuva militaarmüraga (impulssmüra), kuid käsitlemata on jäänud Nursipalu harjutusväljal Sänna linnakus asuva lao teenindamisega seotud transpordimüra. Piirkonna elamud jäävad kahe transpordimüra allika vahele – ühelt poolt Sänna liivakarjäärist kaevise väljavedu mööda Sänna-Luhametsa-Tsooru teed ja teiselt poolt transport mööda Linnaku teed. Kaitseministeerium on andnud kooskõlastuse 2020. aastal, kui Nursipalu harjutusvälja piiride laiendamine ja laiendatud ala arendamine ei

olnud veel aktuaalne. Käesoleval ajal on olukord muutunud ja toimub Nursipalu harjutusvälja laiendamine. Hinnangust ei nähtu, et seda oleks kumuleeruva võimaliku mõju hindamisel arvesse võetud. Samuti ei nähtu eelhinnangu aluseks olevast dokumentide loetelust, et oleks arvestatud Akukon Eesti OÜ koostatud ja 01.12.2025 avaldatud Nursipalu harjutusvälja laskeharjutuste mürauringut.

Kohalikul omavalitsusel ei ole täit selgust, mis võib kaasneda kaevandamisega allpool põhjave. Eelhinnangu järgi võib vesi küll lühiajaliselt ja vähesel määral alaneda, kuid ühtegi numbrilist näitajat ei ole lisatud – kui pikaks ajaks on lühiajaliselt, kui suures ulatuses on vähesel määral alanemine jne. Samuti on eelhinnangus kirjas, et kaevud toituvad sademeveest, kuid ei ole lisatud numbrilist prognoosi, millised on eeldatavad sademehulgad ja milline võiks olla olukord kaevudega ja Pärlijõe, kui sademeid on palju või kui sademeid on vähe. Kohalike elanike ja omavalitsuse jaoks on see teave väga oluline hindamaks, kas kaevandamisega kaasnev mõju koosmõjus looduslike tingimustega mõjutab põhjavee taset.

Kooskõlastamiseks esitatud Sänna liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnamõju hindamise algetamata jätmise otsuse eelnõu, eelkõige selles sisalduv keskkonnamõju eelhindang, ei anna vastust, kas eespool väljatoodud võimalik mõju on oluline. Omavalitsuse ülesanne on seista kohalike elanike huvide eest elada inimväärses keskkonnas. Loa taotlusele kooskõlastuse andmise eelduseks peab olema kindlus, et tegevus ei ületa kohalike elanike taluvuspiiri. Kohalike elanike jaoks on eespool nimetatud keskkonnahäiringud olulised asjaolud, mida on käsitletud ka rahvaalgatustes. Kaevandamisloaga nõustumisel ilma teabeta eespool nimetatud mõju ulatuse kohta nõustuks omavalitsus sellega, et mõju üldse pole või see on väheoluline. Samas peab keskkonnamõju taotluse andmisega mittenõustumine olema põhjendatud ja kaalutud. Keskkonnamõju eelhindangu eesmärk on välja selgitada, kas kavandatav tegevus võib kaasa tuua olulise keskkonnamõju. Seega tuleb sellega anda hinnang sellistele tegevusega kaasnevatele keskkonnahäiringutele, mis on aluseks otsustamiseks, kas kavandatava tegevusega kaasneda võib mõju on oluline või mitte. Seda on kinnitanud ka Riigikohus oma otsuses 3-20-1247. Rõuge vald on seisukohal, et kaevise väljaveoga kaasnev müra ja vibratsioon ning põhjavee seis on just sellised valdkonnad, mida tuleb mõju olulisuse määratlemisel hinnata. Seega tuleb täiendada Sänna liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnamõju hindamise algetamata jätmise otsuse eelnõu osaks olevat keskkonnamõju eelhindangut ja anda hinnang eelnimetatud asjaoludele. Alles pärast kogu teabe saamist saab kohalik omavalitsus kujundada põhjendatud ja kaalutud seisukoha kaevandamisloa taotluse kohta.

Tulenevalt eeltoodust ja võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 2, maapõueseaduse § 49 lõike 6, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 43 lõike 2^a ja Keskkonnaameti 06.08.2025 kirja nr DM-112268-35

Rõuge Vallavolikogu otsustab:

1. Mitte nõustuda Sänna liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnamõju hindamise algetamata jätmise otsuse eelnõuga esitatud kujul.
2. Teha ettepanek Keskkonnaametile täiendada Sänna liivakarjääri keskkonnamõju hindamise algetamata jätmise otsuse eelnõu osaks, mis käsitleb kavandatava tegevusega kaasneva müra, vibratsiooni, tolmu mõju eraldi ja koosmõjus ümbritseva muu tegevusega (Nursipalu harjutusvälja Sänna linnak) ning mõju põhjaveele vastavalt käesoleva otsuse põhjendavas osas toodule.
3. Kuna esitatud materjalides on puudusi, mitte anda lõplikku seisukohta Sänna liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnamõju hindamise algetamata jätmise otsuse eelnõu kohta.

4. Anda seisukoht keskkonnaloaga nõustumise või mittenõustumise kohta pärast keskkonnamõju eelhindangu täiendamist.
5. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Otsuse peale võib esitada kaebuse Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavakstegemisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kerli Kõiv
volikogu esimees